

které by takové jednání zakazovalo, nýbrž uplatňuje jen, že se zákaz přičítá podstatě tohoto zákona. Názor, že se přičítá dobrým mravům, doličuje tím, že to olupuje zaměstnance o oporu v organizaci, které proti zaměstnavateli potřebuje jako hospodářsky slabší bezpodmínečně. Zákony upravující služební poměr mají ustanovení, přihlížející k této okolnosti v ohledu sociálním důležité, nemají však ustanovení, které by v příčině jednání, jak ho žalobkyně vytýká žalovanému, obmezovalo zaměstnavatele. Dovolatelka má sice zato, že takové jednání se nesrovnává se zdravým sociálním řádem, netvrdí však, že by bylo v s e o b e c n ě jako nedovolené považováno. Správně měl proto odvolací soud za to, že by tu nebylo zavinění na straně žalovaného.

Čís. 13001.

Žaloba o bezúčinnost náhradního nálezu (§ 89 služební pragmatiky ze dne 25. ledna 1914, čís. 15 ř. zák.).

Nárok na náhradu škody, který státu jako zaměstnavateli vzešel z toho, že si jeho (poštovní) zaměstnanec vedl nedbale a porušil služební předpisy, jest svou povahou nárokem soukromoprávním, třebaže služební poměr zaměstnance o sobě je povahy veřejnoprávní, a třebaže podle § 89 služ. pragm. je přípustná předběžná likvidace nároku cestou administrativní.

Pro tento nárok státu platí předpisy občanského zákona o promlčení, najmě předpis § 1489 obč. zák. Promlčení lhůta podle § 1489 obč. zák. nezačíná tu teprve vydáním administrativního nálezu, zvěděl-li stát svými orgány o škůdci i o škodě a o jejím rozsahu v náležité míře již dříve.

Přerušení promlčení nenastane již projevem, v němž bylo zaměstnanci zahájením administrativního řízení hroženo, nýbrž teprve skutečným zahájením administrativního řízení a soud, zabývající se otázkou promlčení, jest oprávněn i zkoumat, zda administrativní řízení bylo účelným a účinným prostředkem k vymáhání nároku a zda bylo v něm řádně pokračováno.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1933, Rv I 670/32.)

Žalobci, poštovnímu úředníku, bylo náhradním nálezem ředitelství pošt a telegrafů ze dne 9. března 1926 uloženo, by nahradil poštovní správě škodu, již utrpěla roku 1921 zpronevěrou poštovní pomocnice Milady J-ové, zaměstnané na poště, jejíž správu tehdy vedl žalobce. Odvolání žalobcovu z tohoto nálezu bylo zamítnuto. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce bezúčinnosti náhradního nálezu, tvrdě mimo jiné, že náhradní nárok poštovní správy proti němu byl promlčen v době, kdy byl nález vydán, ježto se poštovní správa již v říjnu 1931 dověděla o škodě, o její výši i o osobě škůdce. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, přikloniv se v otázce promlčení k žalobcovu názoru. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Provádějíc důvod nesprávného právního posouzení věci žalovaná strana vytýká, že názor nalézacího soudu není správný, pokud se zabývá námitkou promlčení. Nejde prý tu o obyčejný nárok na náhradu škody

ve smyslu § 1295 obč. zák., jak mylně se soud domnívá, jde o nárok ze služebního poměru státního zaměstnance, jenž nezachoval služební předpisy. Takové nároky jest uplatňovati v řízení správním, neboť jest to podle dvorského dekretu ze dne 16. srpna 1841 čís. 555 sb. z. s. nárok veřejnoprávní. Promlčení, jak ustanovuje občanský zákon, nevztahuje se proto na tento případ. Mimo to přesná škoda stanovena byla prý až při vydání náhradního nálezu ze dne 9. března 1926. Odvolání jest oprávněno. Nárok na náhradu škody má tutéž povahu, jakou má porušení, z něhož vznikl. V souzeném případě vznikl nárok žalovaného eráru proti žalobci tím, že si žalobce nepočínal tak, jak se měl chovati podle povinností spojených s vedením veřejného úřadu a jak mu předpisuje služební pragmatika. Byl proto také správně odsouzen náhradním nálezem administrativním podle dvorského dekretu ze dne 16. srpna 1841 čís. 555 a to bez intervence soudu, by nahradil škodu jeho služebním chováním zaviněnou. Nárok jest tedy skutečně nárokem veřejnoprávním. Dostane-li se nárok takový podle čl. XXXVIII uv. zák. k c. ř. s. před soud, zůstává nicméně nárokem veřejnoprávním a nelze proto použití předpisů § 1489 obč. zák., které mají místo jen při žalobě o náhradu škody ze soukromoprávních poměrů, ježto tato promlčecí doba při nárocích veřejnoprávní povahy přirozeně neplatí a není ustanovena. První soud neměl proto vzíti zřetel na předpis § 1489 obč. zák. Ježto však domnělé promlčení jest jediným důvodem, z něhož bylo žalobě vyhověno, bylo odvolání vyhověti, neboť tento důvod neobstojí, nehledíc k tomu, že teprve tímto nálezem administrativním bylo zjištěno, že a v jaké výši žalobce škodu má nahraditi, takže teprve tímto nálezem nárok vzešel.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Jde o administrativní nález ředitelství pošt a telegrafů v Praze ze dne 9. března 1926 a o výnos ministerstva pošt a telegrafů v Praze ze dne 6. května 1929, jimiž byla žalobci ve smyslu § 89 služební pragmatiky uložena náhrada 21.451 Kč, a o to, zda nárok žalovaného státu na náhradu škody zanikl promlčením. Odvolací soud odpověděl na otázku promlčení záporně, protože prý nejde o obyčejný nárok na náhradu škody ve smyslu § 1295 obč. zák., nýbrž o nárok ze služebního poměru státního zaměstnance, jenž nezachoval služební předpisy, a takové nároky že jest uplatňovati v řízení správním, protože podle dvorského dekretu ze dne 16. srpna 1841 č. 555 jde o nárok veřejnoprávní, který jím zůstává i tehdy, dostává-li se podle čl. XXXVIII uv. z. k c. ř. s. před soud, a nelze prý použití předpisů § 1489 obč. zák. o promlčení, který má místo jen při žalobách o náhradu škody ze soukromoprávních poměrů a neplatí při nárocích veřejnoprávní povahy. Odvolací soud má dále za to, že prý teprve oním administrativním nálezem bylo zjištěno, že a v jaké výši žalobce má škodu nahraditi, takže teprve tímto nálezem nárok nastal. Je sice pravda, že služební poměr žalobcův je povahy veřejnoprávní. Než jde o nárok na náhradu škody, který žalovanému

státu jako zaměstnavateli vzešel z toho, že si žalobce vedl nedbale a že porušil služební předpisy. Nikoli služební poměr o sobě, nýbrž toto jeho porušení je právní skutečností nárok na náhradu škody zakládající. Tento nárok na náhradu škody je povahou svou nárokem soukromoprávním, což vyplývá již z toho, že se podle předpisu § 89 služ. pragmatiky a v něm citovaného čl. XXXVIII uv. z. k c. ř. s. může dostati před soudy, jimž podle § 1 j. n. náleží zásadně soudní moc v občanských právních věcech. Na tom nic nemění, že podle § 89 sl. pragmatiky je připuštěna předběžná likvidace nároku cestou administrativní, která nabude i materiální právní moci, nebylo-li ve stanovené lhůtě nálezu odpíráno žalobou. Z předpisu dvorského dekretu ze dne 16. srpna 1841 čís. 555 sb. z. s., k němuž odvolací soud poukazuje, nelze nic usuzovati o právní povaze nároku. V tomto dekretu bylo totiž na otázku, zda spory mezi erárem a veřejnými úředníky o požitcích (*»über Besoldungen und Gehühren«*) náleží před soudy či správní úřady, stanoveno, že pohledávky státu proti úředníkům a navzájem, pokud se dovozují výlučně ze služebního poměru, mají se vyřídit cestou správní. V souzeném případě nešlo však ani o takový nárok, jaký vedl k vydání zmíněného předpisu a, jak již bylo dovedeno, nešlo ani o nárok, který by byl dovozován výlučně ze služebního poměru. Podle toho platí zde tedy předpisy občanského zákona obecného o promlčení a jmenovitě předpis § 1489, podle něhož se každý nárok na náhradu škody (doslovně *»každá žaloba o náhradu škody«*) promlčuje ve třech letech od té doby, kdy poškozený zvěděl o škodě a osobě škůdce, nechť byla škoda způsobena porušením povinnosti smluvní nebo bez vztahu k nějaké smlouvě. V tomto smyslu byla rozřešena otázka promlčení nároků na náhradu škody, na které se vztahuje zákon ze dne 6. června 1887 čís. 72 ř. z. o účincích a odporovatelnosti odškodňovacích nálezů vydaných příslušnými vojenskými úřady (čís. 3245, 3278) a o nárocích z ručení syndikátního (čís. 6648, 9902), kteréžto nároky jsou povahou příbuzné nároku poštovního eráru, o který jde v této rozepři. Jde již tedy jen o to, zda nebylo promlčení přetrženo. Netřeba zde se soudem procesním řešiti otázku, zda směly nebo mohly správní úřady náhradní nárok státu proti dnešnímu žalobci uplatniti přímo žalobou u soudu se zřetelem k uvedenému již obsahu dv. dekretu č. 555/1841, s opominutím správního nálezu, jaký připouští § 89 sl. pragmatiky, protože žaloba u soudu podána nebyla. Třeba však zkoumati, zda nebylo promlčení přetrženo administrativním řízením, jak to namítá žalovaná strana. Tu jest vycházeti ze skutkového zjištění procesního soudu, které v odvolání, kde odvolací důvod nesprávného ocenění výsledků průvodního řízení byl sice uveden, nebyl však proveden, zůstalo nedotčeno. Podle tohoto zjištění zvěděl však žalovaný svými orgány o škůdci i škodě a jejím rozsahu v náležité míře již ze zprávy dra L-a ze dne 18. října 1921, nejpozději pak z rozsudku ze dne 13. prosince 1921 v trestní věci proti J-ové. Přes to však nebylo proti dnešnímu žalobci co do náhrady nic podniknuto, než že bylo na něm dopisem ze dne 31. března 1924 vyžádáno do čtrnácti dnů prohlášení, jakým způsobem miní díl škody na něho připadající (10.725 Kč 50 h) zaplatiti, a v němž se mu pohrozilo vydáním nálezu

o náhradě, k němuž však došlo až 9. března 1926. Toto zjištění a jmenovitě korespondenci, kterou poštovní správa vedla ve věci s finanční prokuraturoou, správně posoudil soud procesní v tom smyslu, že v nich nelze spatřovati zavedení náhradového administrativního řízení, jímž žalobci bylo teprve hroženo, a že tedy poštovní správa nenastoupila právní cestu, která by byla rovnocenným prostředkem vymáhání nároku, jak je vidí § 1497 obč. zák. o. v žalobě a řádném pokračování ve sporu, a že tedy nález o náhradě byl vydán v době, kdy už nárok žalovaného státu na náhradu škody byl promlčen. Sluší zde poukázati k důvodové zprávě vydané ke čl. XXXVIII uv. z. k c. ř. s., podle níž právě toto místo zákona, stejně jako před tím platné řízení vyzývací, mělo býti pobídkou a prostředkem k tomu, by státní správa byla p ř i n u c e n a k uplatnění svých nároků a by ony mohly býti přezkoumány soudem. Již z toho je patrné, že nelze přiznati státní správě právo, by uspořádání náhradních nároků na úkor věci a účastníků odkládala nebo protahovala pod rouškou administrativního řízení. Soudy mohou na základě spisů přezkoumati všechny podmínky nároku a tedy také v otázce promlčení zkoumati, zda bylo administrativní řízení účelným a účinným prostředkem vymáhání nároku a zda bylo v něm řádně pokračováno. Názor odvolacího soudu, že teprve nálezem bylo zjištěno, že a v jaké výši žalobce má škodu nahraditi, anebo dokonce že nárok teprve tímto nálezem nastal, nemá, jak již nahoře bylo dovedeno, žádného podkladu.

Čís. 13002.

Ředitelství cizozemské akciové pojišťovací společnosti, jež jest zapsáno v tuzemském obchodním rejstříku též jazykem státním, nelze přiznati právo menšinového jazyka.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1933, Rv I 1076/32.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně D., všeobecné pojišťovací akciové společnosti ve Vídni, ředitelství pro Československou republiku.

Důvody:

Žalobkyně podala dovolání v jazyku německém. Žalobkyně podle potvrzení obchodního soudu v Praze ze dne 6. března 1928 připojeného k plné moci jejího právního zástupce, jest zapsána v obchodním rejstříku u obchodního soudu v Praze a její firma zapsána jest v jazycích českém, slovenském, německém a maďarském. Poněvadž podle § 2 jaz. zák. a čl. 16 (3) vládního nařízení ze dne 3. února 1926 čís. 17 sb. z. a n. nelze žalobkyni zapsané v obchodním rejstříku jazykem státním, přiznati právo menšinového jazyka, bylo její dovolání podané jejím právním zástupcem v jazyku menšinovém podle čl. 4 (3) vládního nařízení čís. 17/1926 odmítnouti, ježto se nehodí, by o něm bylo po zákonu zahájeno jednání.